

5. Zvezdice na nebu gori
se smejó ves čas:
kdor nas hoče prav prešteti,
k nam naj pride v vas.

Takih otroško-naivnih je v zbirki le prav skromno število. Našim malim še utegnejo ugajati „Kraguljčki“, ki so veseli zapeli pesem čez zimsko ravan; ali pa ona o „prvem krajcu, suhem možičku“, ki je veslal k Miklavžu v sveti raj in se kmalu prismejal ves okrogel. Večina pesmic pa bo težko dosegla svoj namen. „Kdor piše za mladino, ne sme pisati za mladino“, pravi Th. Storm. *Kaj je s tem*

Marija Kmet.

Carniola. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko ... Uredniki: dr. Jos. Gruden, dr. Jos. Mantuani, dr. Sajovic. Nova vrsta. Letnik VI, zvezek 3. in 4. V Ljubljani 1915.

Med članki zadnjih dveh zvezkov glasila Muzejskega društva za Kranjsko, ki se tikajo naše domače zgodovine, čitamo kratko pregledno črtico V. Steske „O Lambergih“ (str. 81—89). Lambergov kanonikat pri ljubljanski stolnici hrani Rinckolinovo sliko iz l. 1754, na kateri se nahaja deset portretov lamberske rodbine. Podrobnemu opisu slike slede zgodovinski podatki o stari kranjski rodbini Lambergov, ki so zapustili tudi v naši narodni epiki vidne sledove. — Isti pisatelj je priobčil beležko o najstarejšem drevesu na Kranjskem; to je starodavna tisa v Stranah pod Nanosom v župniji Hrenovice, o kateri ljudstvo pripoveduje, da je pod njo pridigoval že sv. Hijeronim (str. 145—147). — Ravnateljstvo idrijskega rudnika nadaljuje z objavo gradiva o tretji okupaciji Idrije po Francozih l. 1809. — Ravnatelj dr. Mantuani je dvignil iz pozabljenosti ljubljanskega rojaka-umetnika Janeza Karla Schütza (roj. l. 1745), ki se je odlikoval na Dunaju kot arhitekt, bakrcrezec razgledov cesarske prestolice in njene bližnje okolice ter kot spreten slikar (str. 140—145). — Zaslužno delo gotovo postanejo Mantuanijeve „Narodopisne študije“, ki jih namerava podati javnosti „v obliki zaokroženih analiz“. Po splošnih uvodnih opazkah, ki so napisane nekam v razdraženem tonu in so vsaj zame mestoma težko umljive, sledi nazorni opis tkanja trakov na roko, ki so „še pred kakimi štiridesetimi leti poznali skoraj povsod po Kranjskem“. Pred četrti stoletjem je bila ta domača obrt znana tudi še po vzhodnem Štajerskem. Tehnično izvajanje tkanja trakov je imel g. Mantuani priliko opazovati l. 1912 v Beli Krajini. Na podlagi ohranjenih spomenikov in pismenih poročil skuša pisatelj dognati izvor in starost te primitivne tkalske tehnike. Preko Manessejevega rokopisa iz 14. stoletja Homerjeve Iliade in šopronske žare iz hallstattske dobe dospe pisatelj do spoznanja, da je tkanje trakov ostanek prazgodovinske tehnike, „da se sme imenovati človeška praposest“ in da je „tudi pri našem narodu pradavna tradicija in dediščina (162). Slovenski izraz „monge“, priprava za likanje stkanih trakov, je pač nemškega izvira (die Mange); poznajo ga pa tudi romanski jeziki. — Dr. Gv. Sajovic je opisal in s slikami pojasnil podor skalovja v Kokrski debri pri Kranju, ki se je dogodil v večjem obsegu l. 1881 in 1915; obakrat so se podrli globoko izpodmiti in previseči deli stene. — Iz vseučiliške knjižnice v Tübingah je prof. Franjo Bučar objavil Ungnadove račune iz l. 1560—1561 za protest. jugoslovansko tiskarno v Urachu. Baron M. Zojs je prispeval z dvema člankoma numizmatične vsebine.

Med prirodoslovnimi spisi je imenovati razpravo odličnega našega botanika Alf. Paulina: „Über einige für Krain neue oder seltene Pflanzen und die For-

mationen ihrer Standorte", ki je pisana seveda izključno za strokovnjake. — Monografija dr. J. Ponebška o naših ujedah prehaja v podrobnosti, ki motijo pregled in ubijajo splošno zanimanje. Znanstvenost študije ne bo trpela prav nič, ako se omeji nepregledna vrsta slovstvenih navedb na najnujniše, ali pa da se literatura združi v začetku ali na koncu opisane vrste. S tem letnikom je končana šele velika uharica, in vendar bi radi dočakali v doglednem času zaključek opisa vseh ujed! — Urednik prirodoslovnega dela Carniole, dr. Gv. Sajovic, je sestavil natančno bibliografijo prirodopisnih sestavkov v letnih izvestjih naših srednjih šol (131 do 140), je napisal rajnkemu botaniku Juliju Glowackemu obširno posmrtnico (225 do 231) in ocenil znanstveno delovanje muzejskega preparatorja † Frana Dobovška. — Razna književna poročila izpopolnjuje bibliografski seznam (218—225). — Želimo odličnemu strokovnemu glasilu v novem letu enako bogato setev in žetev!

Dr. Š.—r.

Österreichischer Almanach. — Österreichische Bibliothek. Pod tem naslovom je začela znana založba „Insel-Verlag“ izdajati serijo knjig; uredništvo obeh publikacij vodi Hugo von Hofmannsthal. Almanah je doslej izšel samo eden (za leto 1916), biblioteke pa je doslej, kolikor posnemam iz prospekta, izšlo 13 števil. Cena posameznim edicijam je nizka, oprema, kakor pri vseh publikacijah tega mladega založništva, fina.

O cilju in namenu teh publikacij nas pouči indirektno njih vsebina, direktno pa prospekt biblioteke, ki ga je napisal Hofmannsthal. Namen teh publikacij se da po njem formulirati z istimi besedami, s katerimi je pred več ko sto leti grof Stadion uvedel v avstrijsko publicistiko svoje „Vaterländische Blätter“, s katerimi je nameraval doseči „sowohl eine nähere humane Verbindung unter den Provinzen der Monarchie als auch ein Zusammenwirken viel von einander entfernter, an der öffentlichen Wohlfahrt teilnehmender Männer“. V svojem prospektu pravi Hofmannsthal: „Avstrija je v teh dneh pokazala in svetu zopet jasno dokazala, da je eno bitje, kajti samo iz živega, nedeljivega bitja lahko izhaja velika moč. Zdi se, kakor da sme to bitje samo vsakih sto let pokazati svoj obraz, potem pa ostane na ta lepi obraz samo nejasen spomin, ki gine vedno bolj in bolj. Seveda v teh presledkih imamo tudi nekaj, kar nas drži skupaj, ostane še nekaka zveza v topi sferi življenja, od telesa k telesu, od srca k srcu, od pokrajine do pokrajine, nekaj, kar se ne da prijeti in je vendar močno. Toda v prosti sferi duha se kaže samo to, kar nas loči. Zdi se, da hoče vsak del po sili pozabiti, da je poslan, da bi bil del, in da je baš v tem poslanstvu njegov poklic. Tem bolj žalostno je v teh razdobjih naše življenje, tem bolj se nam umika pravi tok življenja, tem manj smo deležni najvišjih dobrin življenja, ki vendar ne bi smelo biti samo živalsko, ampak nad njim vzvišeno, res človeško, družabno, politično, ki se sebe samega zaveda in izteza svoje korenine ravno tako v slutenj polno preteklost, kakor uveljavlja svojo moč v sedanjosti. Nam pa je prava, živa zavest sedanjosti in mogočna slutnja bodočnosti, ki sta samo ena celota, — celo ono, kar je edino človeka dostojno: prava vera v nas same, vse to nam je dano samo v bridkih, težkih urah in se mora vedno in vedno zlemu, mračnemu duhu, ki nas tišči k tlom, odkupiti s skledo krvi. Zdi se, da si moramo puščati žilo, da se nam dovolj zjasni v glavi in lahko spoznavamo in ljubimo. Ta čas je sedaj zopet prišel in zopet se je pokazal Avstrije obraz. Kako lepo je pri drugih narodih. Švicarjem kroži svobodno kri po žilah, v preteklosti in sedanjosti se spominjajo skupnega, dasi govore različne jezike, ravno tako pa je tudi v veliki ameriški državi pri vseh onih, ki so iz raznih narodov pome-